

Pia Kauma kok ym.

Kirjallinen kysymys ulkoministeri Haaviston toiminnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Viime aikojen uutiset ulkoministeri Pekka Haaviston toiminnasta ovat herättäneet ihmetystä ja hämmennystä. Uutislähteiden mukaan Pekka Haavisto on yrittänyt junailla suomalaiset al-Holin pakolaisleirillä olevat lapset salaa Suomeen. Al-Holin leirillä on lähinnä Isis-terroristien perheenjäseniä. Pekka Haavisto on julkisuudessa olleiden tietojen painostanut asiassa ulkoministeriön virkamiestä.

Ulkoministeri Haavisto kiisti asian maanantaina 2.12. pitämässään tiedotustilaisuudessa. Tilanne on kuitenkin herättänyt kysymyksiä ulkoministerin toiminnasta sekä al-Holin leirillä olevien suomalaisten tilanteesta.

Lasten ja äitien palauttaminen al-Holin leiriltä on puhuttanut yhä enenevässä määrin syksyn aikana. Suomessa poliittinen vastuu ja valvonta toteutuvat eduskunnan ja hallituksen välillä. Hallitus on ollut aikeissaan täysin epäselvä, vaikka kokoomuksen eduskuntaryhmä on peräänkuuluttanut hallitukselta selkeää linjausta asian ratkaisemiseksi.

27. kesäkuuta pääministeri Rinne ja oikeusministeri Henriksson totesivat eduskunnan täysistunnossa, että ”hallitus ei lähde aktiivisesti hakemaan näitä ihmisiä pois”. Nämä kommentit ovat risiiridassa viimeisten uutisten kanssa, joissa todetaan, että hallitus on siunannut al-Holin leirillä olevien naisten ja lasten tuomisen tapauskohtaisesti takaisin Suomeen. Uutislähteiden mukaan hallitus on yhdessä käynyt läpi toimia, joiden avulla suomalaisia voidaan hakea al-Holin pakolaisleiriltä. Kysymys kuuluu, missä kokoonpanossa päätös on tehty ja onko päätös ollut yksimielinen?

Lasten tuominen Suomeen al-Holin leiriltä on monella tapaa ongelmallinen kysymys. Oikeuskansleri Pöysti on todennut, että ”leirin vaikeat olosuhteet ja aikuisiin liittyvä turvallisuushuomio ottaen oikeuskansleri pitää mahdollisena sitä, että Suomen viranomaiset pyrkivät tapauskohtaisen arvion perusteella kotiuttamaan lapsen hänen elämänsä turvaamiseksi, vaikka huoltajan suostumusta ei saataisikaan.” (OKA 10.10.) Jos al-Holin leirillä olevat äidit tuodaan Suomeen, he voivat suojelupoliisin mukaan tänne tultuaan aiheuttaa merkittävän turvallisuusrisikin. Suomi olisi ensimmäinen EU-maa, joka olisi poliittisesti linjannut, että aikuiset tuodaan al-Holin leiriltä takaisin kotimaihinsa. Sotatoimialueelle Syyriaan Isisin tueksi lähteneet naiset ovat joko tienneet tai heidän olisi pitänyt tietää, millaisesta julmia terroritekoja tekevästä järjestöstä on ollut kyse. Osa äideistä voi olla hyvinkin radikalisoituneita ja vaarallisia.

Kirjallinen kysymys KK 373/2019 vp

Lasten tuomiseen Suomeen liittyy äidin lisäksi laajemminkin perheenyhdistämiseen liittyviä kysymyksiä. Asian monimutkaisuuden takia joissakin maissa on päädytty palauttamaan kotimaahan vain orpolapsia. Pääosin lapset ovat olleet alle 10-vuotiaita.

Uutislähteiden mukaan ulkoministerin näkemys on ollut, että UM:n pitäisi sijoittaa Irakin Erbiliin virkamies valmistautumaan tilanteeseen, jossa Syyrian puolelta tulisi rajan ylitse Suomen kansalaisia. Virkamiehen tulisi linkkautua kansainvälisiin toimijoihin Erbilissä ja pysyä tilanteen tasalla.

Myös ulkoministerin johtamistapaan liittyvät kysymykset ovat nousseet keskusteluun, kuten myös puheet ulkoministeriön työilmapiiristä. Virkamiesten mukaan ulkoministeriössä on ”pieni pelon ilmapiiri”. Kyse on ollut etenkin siitä, että ulkoministeri Haaviston sanotaan painostaneen konsulipäällikkö Pasi Tuomista tuomaan lapset al-Holin leiriltä Suomeen. Kun Tuominen ei ole tähän suostunut, hänet on syrjäytetty tehtävästään. Ministeriön asianmukainen johtaminen edellyttää, että vähintäänkin on selvitettävä, pitävätkö väitteet paikkansa, ja jos pitävät, kuinka suuresta ongelmasta ministeriössä on kyse. Ministeri toimii ministeriönsä päällikkönä ja hänen tulee huolehtia alaistensa työhyvinvoinnista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus antanut ulkoministeriölle mandaatin tarvittaessa toteuttaa al-Holin leirillä olevien suomalaisten evakuointea aikuiset mukaan lukien ilman, että tällaisen toimenpiteen toteuttaminen ennalta alistetaan valtioneuvoston erilliseen harkintaan,

mikäli hallitus on tosiasiallisesti antanut mandaatin tai tehnyt linjauksen evakuointiasiallisesti, missä kokoonpanossa päätös on tehty ja onko päätös ollut yksimielinen,

onko todella ryhdytty toimenpiteisiin al-Holin leirillä olevien suomalaisten kotiuttamiseksi, onko ulkoministeriön virkamies sijoitettu Erbiliin kuukauden virkamatkalle ja mikäli näin on tehty, millä valtuutuksilla,

mikä on hallituksen linja perheenyhdistämisiin Isis-leirillä olevien lasten Suomeen tuomisen jälkeen ja kenellä kaikilla on oikeus tulla Suomeen joko heti tai myöhemmin, mikäli lapsi on palautettu Suomeen,

miten mahdollisesti rikoksiin syyllistyneet Isis-leirillä olleet äidit tulisi saattaa oikeuden eteen: nykyisessä olinpaikassaan, kansainvälisessä tuomioistuimessa vai Suomessa ja

onko ulkoministeri antanut virkamiehelle asiassa ohjeita, joita tämä ei ole halunnut noudattaa, mihin virkamiesten puheet ”pelon ilmapiiristä” ulkoministeriössä perustuvat ja mitä aiotte tehdä tilanteen korjaamiseksi?

Kirjallinen kysymys KK 373/2019 vp

Helsingissä 4.12.2019

Pia Kauma kok
Sari Multala kok
Ville Kaunisto kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Heikki Vestman kok
Mia Laiho kok
Jukka Kopra kok
Ben Zyskowicz kok
Sari Sarkomaa kok
Terhi Koulumies kok
Heikki Autto kok
Ruut Sjöblom kok
Matias Marttinen kok
Kai Mykkänen kok
Kalle Jokinen kok
Kari Tolvanen kok
Markku Eestilä kok
Paula Risikko kok
Mari-Leena Talvitie kok
Jaana Pelkonen kok
Wille Rydman kok
Pauli Kiuru kok
Janne Heikkinen kok
Arto Satonen kok
Anne-Mari Virolainen kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Sofia Vikman kok